

Piet Deprez: 'De veterinaire autoriteiten zijn alert op een verdere verspreiding van het pokkenvirus'

Vreemde knobbels op de huid

De Europese voedselautoriteit EFSA schat het risico op verspreiding van lumpy skin disease hoog in. Voor Piet Deprez en Bart Pardon van de veterinaire faculteit Gent hoeven veehouders niet beducht te zijn voor een epidemie in Nederland en Vlaanderen.

tekst **Guy Nantier**

Het runderpokkenvirus of lumpy-skin-disease-virus (LSD) lijkt niet te stoppen. Nadat LSD in 2015 voor het eerst in Griekenland werd aangetroffen en ondanks de bestrijding via totale ruiming van besmette veestapels en beperking van vervoersbewegingen, is het virus er in 2016 weer opgedoken. Van 1 januari tot 23 augustus waren er in Griekenland 95 uitbraken. Er is daar – met toestemming van Europa – gestart met een noodvaccinatie met een levend verzwakt vaccin. Het virus is inmiddels ook opgedoken in Bulgarije en in enkele Balkanlanden (zie kaart).

Oostenrijk luidt alarmbel

In een spoedadvies van het Europese voedselagentschap EFSA aan de Europe-

se Commissie afgelopen juli schat EFSA dat het risico op verdere verspreiding hoog is. Het liefst zien de EFSA-experts daarom dat vaccinatie preventief zou plaatsvinden, voordat een land of regio besmet raakt met het lumpy-skin-virus. Oostenrijk, gesteund door een aantal andere Europese lidstaten, heeft de Europese Commissie opgeroepen tot een actievere rol bij de bestrijding van LSD door preventieve vaccinatie toe te staan in landen of regio's die worden bedreigd door de ziekte.

Krijgen de veehouders in Nederland en Vlaanderen er een nieuwe kopzorg bij na het schmalleberg- en het blauwtongvirus? Professor Piet Deprez en dr. Bart Pardon van de veterinaire faculteit UGent denken eensgezind van niet. Bart

Pardon: 'Het klinkt misschien vreemd, maar LSD zit voorlopig nog ver van ons, in tegenstelling tot Oostenrijk, en import van dieren uit de getroffen zones is verboden tot drie jaar na de laatste uitbraak. Bovendien zijn de Europese veterinaire autoriteiten heel alert, is de bestrijding geregeld via Europese wetgeving en bestaat er ook een vaccin.' Piet Deprez voegt er ter duiding aan toe: 'Dat was bijvoorbeeld met het schmallebergvirus anders. Dat virus kwam uit het niets opduiken en er was geen vaccin voorhanden. Natuurlijk, indien men de situatie niet onder controle krijgt in de betreffende lidstaten, bestaat alsnog de mogelijkheid dat we in de komende twee jaren toch getroffen worden.'

Mechanische overbrenging

Lumpy skin disease, ook wel nodulaire dermatose genoemd, is een van oorsprong Afrikaanse virusziekte die runderen en verwante diersoorten, zoals zeboes en buffels, treft. Schapen en geiten kunnen geïnfecteerd worden, maar ontwikkelen geen symptomen. Er wordt vermoed dat ook verschillende soorten wilde herkauwers en de giraf de ziekte kunnen ontwikkelen, maar sluitend bewijs ontbreekt.

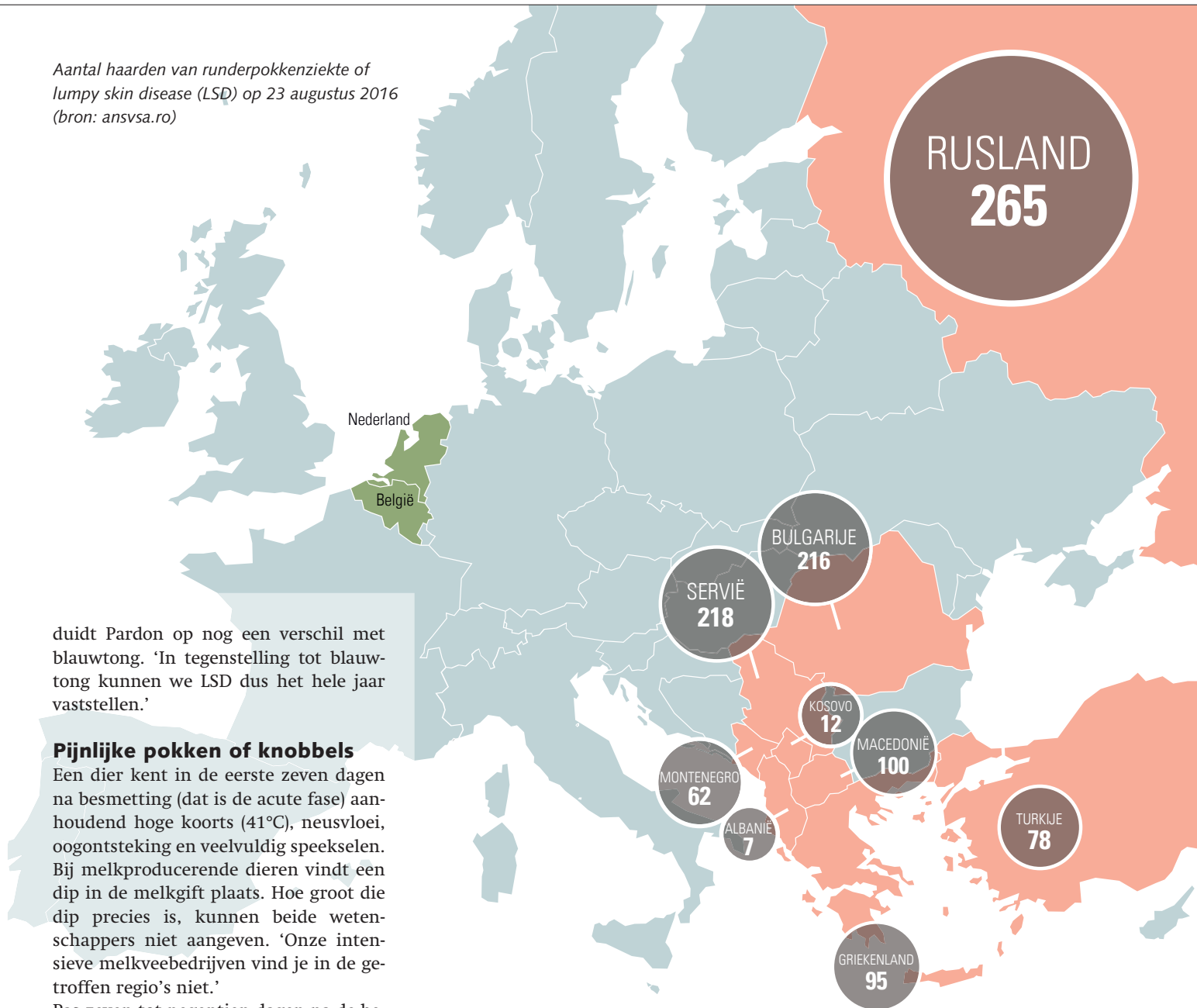
In de jaren 2012-2015 is een snelle verspreiding vanuit Afrika waargenomen naar het Midden-Oosten en Turkije, waar het inmiddels endemisch is. Ook in Rusland en Kazachstan gaat het virus rond. 'LSD is verwant aan het schapenpokkenvirus en wordt verspreid via verschillende soorten prikkende insecten, zoals steekvliegen en dazen, maar ook muggen, knutten en teken', legt Piet Deprez uit. 'Een geschikte vector is dus aanwezig in onze contreien. De overbrenging door deze vectoren is een louter mechanische overbrenging. In tegenstelling tot het blauwtongvirus vermenigvuldigt LSD zich niet in de mug en worden volgende generaties muggen niet via de eitjes besmet. Het LSD-virus overleeft, voor zover we weten, ook slechts enkele dagen in de vector. Dat alles betekent dat we bij een uitbraak de verspreiding goed kunnen indammen, als we er tenminste snel bij zijn.'

Een ander verschil met blauwtong is dat meerdere soorten vectoren het virus kunnen overdragen, daar waar blauwtong enkel wordt overdragen door muggen. 'In de getroffen gebieden bleven er zich ook tijdens de wintermaanden, met minder insecten, nieuwe LSD-uitbraken voordoen, al waren het er wel minder dan in de warmere periodes van het jaar',

Pas zeven tot negentien dagen na besmetting verschijnen de pijnlijke pokken op de huid

Aantal haarden van runderpokkenziekte of lumpy skin disease (LSD) op 23 augustus 2016 (bron: ansvsa.ro)

duidt Pardon op nog een verschil met blauwtong. ‘In tegenstelling tot blauwtong kunnen we LSD dus het hele jaar vaststellen.’

Pijnlijke pokken of knobbels

Een dier kent in de eerste zeven dagen na besmetting (dat is de acute fase) aanhoudend hoge koorts (41°C), neusvloeit, oogontsteking en veelvuldig speeksel. Bij melkproducerende dieren vindt een dip in de melkgift plaats. Hoe groot die dip precies is, kunnen beide wetenschappers niet aangeven. ‘Onze intensieve melkveebedrijven vind je in de getroffen regio’s niet.’

Pas zeven tot negentien dagen na de besmetting (de chronische fase) verschijnen de typische pijnlijke pokken of knobbels op de huid. Een veralgemeende infectie volgt, met uitmergeling en met kans op sterfte. ‘Algemeen wordt gemeld dat bij een uitbraak 5 tot 45 procent van de dieren ziek wordt en 1 tot 3 procent sterft’, zegt Bart Pardon. ‘De chronische fase van LSD is zeer herkenbaar, maar de acute vorm kan gemakkelijk gemist worden en verward worden met andere ziekten. Dat is een probleem.’

‘Diagnostische tests op basis van bloedonderzoek zijn ook niet altijd honderd procent betrouwbaar’, vult Piet Deprez aan. ‘Niet alle besmette dieren maken immers antistoffen aan.’ Dat ondersteunt wellicht de vraag van Oostenrijk naar een preventieve vaccinatie die momenteel door de EU verboden is. Alle lichaamsvochten, zoals speeksel,

urine, mest en sperma, van een geïnfecteerd dier zijn besmettelijk en kunnen andere dieren die hiermee in contact komen, infecteren. Bart Pardon: ‘Stieren die de ziekte doormaken, kunnen het virus gedurende lange tijd in sperma uitscheiden. Bij de meeste van de rapporteringen over LSD weet men evenwel de eerste infectiebron niet.’

Het virus is niet zoönotisch, met andere woorden het infecteert geen mensen. Maar consumptie van melk en vlees van zieke dieren is niet toegelaten binnen Europa.

Oplossing is internationaal

In België en Nederland wordt momenteel enkel aan ‘passieve’ surveillance gedaan voor wat LSD betreft. Voor Piet Deprez en Bart Pardon is dat voldoende. ‘LSD zal internationaal opgelost wor-

den.’ Beide wetenschappers hebben er alle vertrouwen in dat Europa meer dan klaarstaat. ‘Er is veel geleerd uit andere ziekte-uitbraken en er is gepaste regelgeving op Europees niveau opgesteld’, geeft Piet Deprez aan.

Preventief kan de individuele veehouder tegen LSD weinig doen, zeggen de Gentse wetenschappers. ‘Er is geen reden om de dieren preventief binnen te houden of om insecticiden te gebruiken’, aldus Pardon. ‘Veehouders en dierenartsen moeten wél alert zijn op al wat ongevoon lijkt bij hun dieren en dit snel melden. Op dit ogenblik is het economisch belangrijker voor de individuele veehouder om de volle aandacht te schenken aan een hoge bioveiligheid op het eigen bedrijf. Dat begint in de eerste plaats met het vermijden van diercontacten met dieren van buiten het bedrijf.’